

การพัฒนากระบวนการซื้อขายแบบข้อตกลง

ศุวิทย์ รัตนพงศ์¹ อัญญาณี จันทร์ภักดี¹
 อธิวิทย์ แดงกนิษฐ¹ ศยามล แก้วบรรจง¹

¹ สำนักงานตลาดกลางยางพารา นครศรีธรรมราช สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร

บทคัดย่อ

การซื้อขายแบบข้อตกลงเป็นช่องทางที่สามารถลดภาวะความเสี่ยงจากการขาดทุนหากราคายางตกต่ำหรือผันผวนให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตยาง เกษตรกรสามารถขายยางได้ที่ราคาเดิมแม้จะอยู่ในช่วงที่ราคายางเกิดการผันผวนหรือตกต่ำก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวการปฎิบัติและวิธีการซื้อขายแบบข้อตกลงที่เหมาะสม ซึ่งมีตลาดกลางยางพารา นครศรีธรรมราชเป็นตัวอย่างสร้างหลักประกันให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขาย และเพื่อพัฒนาระบบตลาดกลางยางพาราให้เป็นตลาดซื้อขายแบบข้อตกลง ส่งผลต่อเสถียรภาพราคายาง สร้างความเข้าใจให้แก่เกษตรกรด้านกลไกการตลาด รู้จักแบ่งสัดส่วนการขายยางในช่องทางต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และไม่เสี่ยงต่อภาวะขาดทุน ซึ่งจากการทดลองเปิดการซื้อขายที่ผ่านมามีไม่พบการบิดพลิ้วสัญญาทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย แสดงให้เห็นถึงข้อกำหนดและรูปแบบที่ตลาดกลางฯ สร้างขึ้นเป็นที่ยอมรับเกิดประโยชน์และมีความเป็นธรรม และในการสังเกตพฤติกรรมการขายยางตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2553 ถึง 29 กันยายน 2553 จำนวน 34 ครั้ง พบว่าปริมาณยางเสนอขายและสัดส่วนการแบ่งขายระหว่างตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงกับตลาดปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ ช่วงที่ราคายางปรับตัวลดลง ปริมาณยางเสนอขายเฉลี่ย 46,398 กิโลกรัมต่อครั้ง ใกล้เคียงกับปริมาณสูงสุดที่กำหนดไว้ 50,000 กิโลกรัม และแบ่งปริมาณการขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดปัจจุบันในช่วงที่ราคายางผันผวน ปริมาณยางเสนอขายเฉลี่ย 45,745 กิโลกรัมต่อครั้ง และแบ่งปริมาณการขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงมากกว่าหรือใกล้เคียงเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดปัจจุบัน และในช่วงราคายางปรับตัวสูงขึ้น ปริมาณยางเสนอขายจะต่ำเฉลี่ย 32,265 กิโลกรัมต่อครั้ง แต่แบ่งปริมาณการขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงมากกว่าหรือใกล้เคียงเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดปัจจุบัน ทั้งนี้การตัดสินใจขายและปริมาณการขายจะอยู่ภายใต้การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต กำไรที่ควรได้รับ แนวโน้มและสถานการณ์ราคาในแต่ละรอบการผลิต รวมถึงศักยภาพการผลิตในขณะนั้น

คำนำ

ยางพารา (*Hevea Brasiliensis* Muell.) เป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถวางแผนการผลิตและการจำหน่ายได้ การซื้อขายยางในประเทศส่วนใหญ่เป็นแบบที่ผู้ซื้อและผู้ขาย ซื้อขายกันโดยตรง ทำให้การกำหนดราคายางพาราเป็นของผู้ซื้อ ผู้ขายซึ่งเป็นเกษตรกรชาวอานาจในการต่อรอง อีกทั้งราคายางมีความผันผวน มีช่องว่างระหว่างการขึ้นกับการลงของราคาต่างกันมาก สังกัดได้จากราคา ยางแผ่นรมควันชั้น 3 จากการประมูลแบบวันต่อวัน ณ สำนักงานตลาดกลางยางพารา นครศรีธรรมราช เช่นในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2549 ถึงกุมภาพันธ์ 2550 ราคายางขึ้นลงห่างกันถึง 31.77 บาท ช่วงเดือนกันยายน 2551 ถึงตุลาคม 2551 ราคาห่างกันถึง 48.20 บาท และช่วงเดือนพฤศจิกายน 2551 ถึงธันวาคม 2551 ราคาห่างกันถึง 33.40 บาท ทำให้เกิดความสับสนและความเสี่ยงในด้านราคาแก่เกษตรกร อีกทั้งส่งผลให้การวางแผนการจัดหาวัตถุดิบและการวางแผนการผลิตของเกษตรกรนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะเกษตรกรจะไม่ทราบถึงปริมาณความต้องการและราคายางในอนาคตได้นอกจากนี้ยังทำให้โรงงานยางต้องทำการเก็บสต็อกยางเป็นจำนวนมาก เพื่อป้องกันความเสี่ยงและให้มียางพอกับกระบวนการผลิตของโรงงาน ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตของโรงงาน แนวทางในการลดความเสี่ยงในการผันผวนของราคายางพารา คือ การซื้อขายยางแบบข้อตกลง (Forward market) ซึ่งเป็นการตกลงซื้อขายล่วงหน้าระหว่าง เกษตรกร /สถาบันเกษตรกร กับผู้ประกอบการค้ายาง มีการทำสัญญาข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุเงื่อนไขที่เกี่ยวกับ ปริมาณ ราคา ช่วงเวลาที่ส่งมอบ การตรวจสอบคุณภาพ การจ่ายเงิน และการชดใช้ค่าเสียหายเมื่อมีการผิดสัญญา ราคายางจากการซื้อขายแบบข้อตกลงจะเป็นไปตามกลไกตลาดที่มีอยู่ภายใต้อุปสงค์และอุปทานที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง คือผู้ซื้อตั้งราคารับซื้อตามความต้องการยางของตน และผู้ขายจะขายเมื่อเป็นราคาที่ตนต้องการ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวปฏิบัติและวิธีการซื้อขายยางแบบข้อตกลง ที่เป็นที่ยอมรับและมีความเป็นธรรมต่อผู้ซื้อและผู้ขาย เพื่อเพิ่มทางเลือกทางการตลาดให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรขึ้นอีกช่องทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวการปฏิบัติ วิธีการซื้อขายยางแบบตลาดข้อตกลง
2. เพื่อพัฒนาระบบตลาดกลางยางพาราให้เป็นการซื้อขายแบบข้อตกลง
3. เพื่อเป็นทางเลือกทางการตลาดแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นรมควัน

นิยามศัพท์

ตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง หมายถึง ตลาดซื้อขายยาง ที่มีการตกลงซื้อขายล่วงหน้าระหว่าง เกษตรกร /สถาบันเกษตรกร กับผู้ประกอบการค้ายาง มีการทำสัญญาข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุเงื่อนไขที่เกี่ยวกับ ปริมาณ ราคา ช่วงเวลาที่ส่งมอบ การตรวจสอบคุณภาพ การจ่ายเงิน และการชดใช้ค่าเสียหายเมื่อมีการผิดสัญญา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการหาแนวทางและวิธีการซื้อขายยางแบบข้อตกลงที่เหมาะสมกับตลาดกลางยางพาราในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนกลาง โดยมีพื้นที่ในการทำการศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง และบางส่วนของสุราษฎร์ธานี เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 และทำการเก็บข้อมูลผลการทดลองจนถึงวันที่ 29 กันยายน 2553 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กำหนดรูปแบบและขั้นตอนการดำเนินการซื้อขายยางแบบข้อตกลง และประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (ผู้ขาย) ผู้เป็นสมาชิกผู้ขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 ณ ตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง ตามคุณภาพยาง ปริมาณ และความสม่ำเสมอในการไปใช้บริการตลาด (ข้อมูลปีงบประมาณ 2552) เพื่อให้ได้สมาชิกตลาดแบบข้อตกลง จำนวน 50 ราย จาก 76 ราย

2) ผู้ประกอบการค้ายาง (ผู้ซื้อ) ซึ่งเป็นผู้ประมูลยาง ณ สำนักงานตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช จำนวน 12 ราย ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเจาะจง จากความสม่ำเสมอในการประมูล และความสะดวกในการขนส่ง (ข้อมูลปีงบประมาณ 2552) จำนวน 8 ราย รวมทั้งหมด 58 ราย

2. ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจ รวบรวมข้อมูลทั่วไป และความคิดเห็นของประชากรกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อข้อกำหนดและรูปแบบการซื้อขายยางแบบข้อตกลง เพื่อนำมาใช้หาแนวทางที่เหมาะสมต่อการเปิดดำเนินการซื้อขายยางแบบข้อตกลง

3. ทดลองระบบการซื้อขายยางแบบข้อตกลง ที่สำนักงานตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช

4. วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา จากข้อมูลการมาใช้บริการซื้อขายยางแบบข้อตกลง

ระยะเวลาทำการทดลอง

ตุลาคม 2552 – กันยายน 2553

สถานที่ดำเนินการ

สำนักงานตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช

ผลการทดลองและวิจารณ์

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ เกษตรกร สถาบันเกษตรกรผู้ขายยางแผ่นรมควัน ณ สำนักงานตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช จำนวน 50 ราย และผู้ประกอบการค้ายางที่ซื้อยางด้วยวิธีการประมูล ณ สำนักงานตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช จำนวน 8 ราย รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 58 ราย ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็น คือ

- 1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการค้ายาง
- 2) แนวทางการปฏิบัติตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง
- 3) ผลการดำเนินงานตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการค้ายาง

เกษตรกร และสถาบันเกษตรกร ที่เป็นสมาชิกขายยางแผ่นรมควันชั้น 3 ณ ตลาดกลางยางพารา นครศรีธรรมราช จำนวน 50 ราย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) สถาบันเกษตรกรระบบกงสี จำนวน 22 ราย (ตารางที่ 1) รวบรวมน้ำยางของสมาชิกเพื่อผลิตยางแผ่นรมควัน หลังจากนำยางไปขายจะหักค่าดำเนินการไว้ตามที่ตกลงกัน ที่เหลือจะจ่ายคืนให้กับสมาชิกมีกำลังการผลิตเฉลี่ย 1,648 กิโลกรัมต่อวัน 2) สถาบันเกษตรกรระบบชื้อน้ำยาง จำนวน 14 ราย เป็นสถาบันเกษตรกรที่รับชื้อน้ำยางจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปมาผลิตเป็นยางแผ่นรมควัน มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 2,079 กิโลกรัมต่อวัน 3) โรงรมส่วนตัว จำนวน 14 ราย เป็นเกษตรกรที่มีโรงรมเป็นของตนเอง ใช้น้ำยางจากสวนของตนหรือรับชื้อน้ำยางจากเกษตรกรทั่วไปเพื่อผลิตเป็นยางแผ่นรมควัน มีกำลังการผลิตเฉลี่ย 1,500 กิโลกรัมต่อวัน

ผู้ประกอบการค้ายางที่เป็นสมาชิกชื้อยางแบบข้อตกลง ทั้ง 8 ราย มีรูปแบบการดำเนินกิจการแบบโรงรม ซึ่งจะรับชื้อยางแผ่นดิบและยางแผ่นรมควันเพื่อนำไปผลิตเป็นยางลูกขุนเพื่อจำหน่ายต่อไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการค้ายาง

	จำนวน (ราย)
1. รูปแบบการดำเนินกิจการของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร	
- สถาบันเกษตรกรระบบกงสี	22
- สถาบันเกษตรกรระบบชื้อน้ำยาง	14
- โรงรมส่วนตัว	14
2. รูปแบบการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการค้ายาง	
- โรงรม	8
3. กำลังการผลิตยางแผ่นรมควันเฉลี่ยของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร (กิโลกรัม/วัน)	
- สถาบันเกษตรกรระบบกงสี	1,648
- สถาบันเกษตรกรระบบชื้อน้ำยางขาด	2,079
- โรงรมส่วนตัว	1,500

2. แนวทางการปฏิบัติตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง

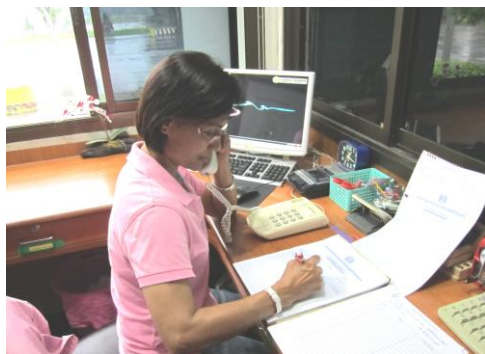
จากการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการค้ายาง ประกอบกับข้อมูลจากการทดลองเปิดดำเนินการตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง สามารถนำมาสรุปเป็นข้อกำหนดและรูปแบบในการชื้อขายยางแบบข้อตกลง ได้ดังนี้

ข้อกำหนดในการซื้อขายยางแบบข้อตกลง

1. สินค้าที่ทำการซื้อขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงคือ ยางแผ่นรมควันชั้น 3
2. รอบการซื้อขาย 7 วัน
3. การซื้อขาย เป็น lot ละ 1 ตัน และปริมาณรวมต่อรอบการซื้อขายไม่เกิน 50 lot
4. ผู้ขายต้องสมัครเป็นสมาชิกตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง สำหรับสมาชิกรายใหม่ต้องผ่านการรับรองจากสมาชิกเดิมไม่ต่ำกว่า 2 ราย
5. ผู้ขายต้องส่งมอบยาง ณ ตลาดกลาง และปริมาณรวมตามสัญญาไม่เกิน 100 กิโลกรัม
6. ผู้ขายยางซึ่งยังส่งมอบไม่ครบตามสัญญา หากต้องการซื้อขายในรอบใหม่ ปริมาณยางที่จะเสนอขาย ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้อำนวยการสำนักงานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
7. ผู้ขายหากไม่ปฏิบัติตามสัญญาต้องได้รับบทลงโทษตามที่ได้ตกลงร่วมกัน คือผู้รับมอบยางมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้ขายได้
8. ผู้ซื้อต้องปฏิบัติตามสัญญาและหลักเกณฑ์การค้ายางในตลาดกลางฯ กำหนด หากไม่ปฏิบัติตามสัญญาจะตั้งเพิกถอนใบอนุญาตค้ายางตามพระราชบัญญัติควบคุมการค้า พ.ศ. 2542

รูปแบบการดำเนินการตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง

1. การประมูล ผู้ซื้อเสนอราคาภายในเวลา 8.00 น.-14.00 น.
2. การขาย ผู้ขายเสนอปริมาณยางที่จะขายภายในเวลา 14.00 น. - 16.00 น. ของวันซื้อขาย ซึ่งปัจจุบันทำการซื้อขายทุกวันอังคารและวันพฤหัสบดี
3. การทำสัญญา ผู้ซื้อและผู้ขายต้องทำสัญญาการซื้อขายกับสำนักงานตลาดกลางยางพารานครศรีธรรมราช
4. ผู้ขายสามารถส่งมอบยางได้ตั้งแต่วันที่ตกลงทำสัญญาขาย จนถึงก่อนทำการซื้อขายรอบใหม่ 1 วัน
5. การคัดคุณภาพ เจ้าหน้าที่ของตลาดกลางยางพาราเป็นผู้คัดคุณภาพตามมาตรฐาน Green book และการตัดสินของเจ้าหน้าที่ถือเป็นที่สุด
6. การชั่งน้ำหนัก ชั่งน้ำหนักยางที่ผ่านการคัดคุณภาพแล้ว โดยใช้เครื่องชั่งของสำนักงานตลาดกลางยางพารา
7. ผู้ขายได้รับเงินทันทีเมื่อส่งมอบยางครบตามสัญญา โดยสำนักงานตลาดกลางฯ โอนเข้าบัญชีผู้ขายผ่านธนาคารกรุงไทยสาขาจันดี
8. ผู้ซื้อต้องจ่ายเงินค่ายางทันทีเมื่อได้รับยางครบตามสัญญา โดยโอนเงินเข้าบัญชีสำนักงานตลาดกลางยางพาราฯ ผ่านธนาคารกรุงไทยสาขาจันดี
9. การรับมอบยาง ผู้ซื้อสามารถรับยางได้ทันทีหลังจากได้รับแจ้งจากตลาดกลางยางพาราฯ

ภาพที่ 1 ผู้ประมวลเสนอราคาและตลาดกลางแจ้งราคาที่ชนะ การประมวลให้สมาชิกผู้ขายทราบ เพื่อให้สมาชิกผู้ขายแจ้งปริมาณขงที่จะเสนอขาย

ภาพที่ 2 ผู้ขายทำสัญญาซื้อขายกับสำนักงานตลาดกลางยางพารา นครศรีธรรมราช

3. ผลการดำเนินงานตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง

การซื้อขายยางแบบข้อตกลงเปิดดำเนินการทดลองซื้อขาย ตั้งแต่วันที่ 5 มกราคม 2553 และเก็บข้อมูลถึง 29 กันยายน 2553 ทำการซื้อขาย 34 ครั้ง จากผู้ขาย 38 ราย โดยแบ่งเป็นสถาบันเกษตรกรระบบชื่อน้ำยาง 5 ราย เสนอขาย 65 ครั้ง เฉลี่ย 13 ครั้งต่อราย (ตารางที่ 2) โรงรมส่วนตัว 21 ราย เสนอขาย 146 ครั้ง เฉลี่ย 6.9 ครั้งต่อราย และสถาบันเกษตรกรระบบกงสี 12 ราย เสนอขาย 59 ครั้ง เฉลี่ย 4.9 ครั้งต่อราย มีปริมาณการซื้อขายยางรวมทั้งหมด 1,339,581 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 140,039,712 บาท ปริมาณยางที่เสนอขายและสัดส่วนการขายเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลงกับตลาดปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ 1) ช่วงที่ราคาขงปรับตัวลดลง ปริมาณยางเสนอขายเฉลี่ย 46,398 กิโลกรัมต่อครั้ง (ตารางที่ 2) ใกล้เคียงกับปริมาณสูงสุดที่กำหนดไว้ 50,000 กิโลกรัม โดยแบ่งสัดส่วนการขายในตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลงร้อยละ 62.02 ตลาดปัจจุบัน ร้อยละ 37.98 2) ในช่วงที่ราคาขงผันผวน ปริมาณยางเสนอขายเฉลี่ย 5,745 กิโลกรัมต่อครั้ง (ตารางที่ 3) และแบ่งสัดส่วนการขายในตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลงร้อยละ 54.86 ตลาดปัจจุบัน ร้อยละ 45.14 3) ในช่วงราคาขงปรับตัวสูงขึ้น ปริมาณยางเสนอขายจะต่ำเฉลี่ย 32,265 กิโลกรัมต่อครั้ง (ตารางที่ 4) แบ่งสัดส่วนการขายในตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลงร้อยละ 54.30 ตลาดปัจจุบัน ร้อยละ 45.70 ซึ่งสถานการณ์ราคาขงในช่วงปรับตัวลดลง ราคาขงผันผวน หรือราคาขงปรับตัวสูงขึ้น จะใช้ข้อมูลราคาขงที่มีการซื้อขายในตลาดปัจจุบัน ย้อนหลัง 7 วัน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและประเภทผู้ขายขงในตลาดซื้อขายยางแบบข้อตกลง

ประเภทผู้ขาย	จำนวนราย	จำนวนครั้งที่ขาย	จำนวนครั้งต่อราย
สถาบันเกษตรกรระบบชื่อน้ำยาง	5	65	13
โรงรมส่วนตัว	21	146	6.9
สถาบันเกษตรกรระบบกงสี	12	59	4.9

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบปริมาณและราคาขายในตลาดซื้อขายแบบซื้อตกลงกับตลาดปัจจุบันในช่วงราคา
 ยางปรับตัวลดลง

ลำดับที่	วันที่ ซื้อขาย	ราคาตลาด ซื้อขาย แบบ ซื้อตกลง (บาท/กก.)	ราคาตลาด ปัจจุบัน ณ วันที่ทำการซื้อ ขาย (บาท/กก.)	ราคาตลาด ปัจจุบันเฉลี่ย ต่อรอบการ ซื้อขาย (บาท/กก.)	ปริมาณยาง ในตลาด ปัจจุบัน (กก.)	ปริมาณยาง ในตลาดซื้อ ขายแบบ ซื้อตกลง (กก.)	มูลค่ายาง ตลาดซื้อขายแบบ ซื้อตกลง (บาท)
1	26 ม.ค. 53	96.82	97.53	96.08	44,281	31,592	3,058,737
2	1 มี.ย. 53	120.32	120.22	115.22	17,110	47,877	5,760,557
3	8 มี.ย. 53	110.26	110.06	110.88	31,257	50,244	5,539,902
4	29 มี.ย. 53	111.82	113.88	109.89	15,551	50,406	5,636,398
5	6 ก.ค. 53	107.90	107.89	107.38	37,226	50,782	5,479,376
6	13 ก.ค. 53	101.00	102.40	101.22	17,965	40,193	4,059,493
7	15 ก.ค. 53	99.80	100.25	100.76	34,991	50,174	5,007,364
8	22 ก.ค. 53	95.79	96.79	97.68	28,990	49,921	4,781,929
		รวม			227,371	371,189	39,323,756
		เฉลี่ย			28,421	46,398	-
		ร้อยละ			37.98	62.02	-

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบปริมาณและราคาขายในตลาดซื้อขายแบบซื้อตกลงกับตลาดปัจจุบันในช่วงราคา
 ยางผันผวน

ลำดับที่	วันที่ ซื้อขาย	ราคาตลาด ซื้อขาย แบบ ซื้อตกลง (บาท/กก.)	ราคาตลาด ปัจจุบัน ณ วันที่ทำการ ซื้อขาย (บาท/กก.)	ราคาตลาด ปัจจุบันเฉลี่ย ต่อรอบการ ซื้อขาย (บาท/กก.)	ปริมาณยาง ในตลาด ปัจจุบัน (กก.)	ปริมาณยาง ในตลาดซื้อ ขายแบบ ซื้อตกลง (กก.)	มูลค่ายาง ตลาดซื้อขายแบบ ซื้อตกลง (บาท)
1	19 ม.ค. 53	99.29	99.65	99.07	17,318	51,207	5,084,342
2	2 ก.พ. 53	95.32	95.94	95.61	31,962	30,136	2,872,563
3	15 มี.ย. 53	115.23	115.86	117.11	38,962	50,144	5,778,092
4	22 มี.ย. 53	114.5	114.39	115.08	36,657	49,996	5,724,542
5	8 ก.ค. 53	107.29	108.53	104.88	6,676	18,175	1,949,995
6	5 ส.ค. 53	101.25	101.83	101.99	44,011	50,083	5,070,902
7	24 ส.ค. 53	103.78	103.58	104.72	46,452	47,494	4,928,924
8	31 ส.ค. 53	105.59	105.94	106.55	46,422	50,143	5,294,595
9	9 ก.ย. 53	106.19	106.69	106.15	87,496	50,562	5,369,174
10	14 ก.ย. 53	107.09	107.22	104.89	19,287	50,652	5,425,322
11	16 ก.ย. 53	103.50	103.59	105.33	40,428	49,522	5,125,525
12	23 ก.ย. 53	106.95	107.07	106.45	36,015	50,833	5,436,588
		รวม			451,686	548,947	58,060,564
		เฉลี่ย			37,640	45,745	-
		ร้อยละ			45.14	54.86	-

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบปริมาณและราคาขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงกับตลาดปัจจุบัน ในช่วงราคาขายปรับตัวสูงขึ้น

ลำดับที่	วันที่ ซื้อขาย	ราคาตลาด ซื้อขาย แบบ ข้อตกลง (บาท/กก.)	ราคาตลาด ปัจจุบัน ณ วันที่ทำการ ซื้อขาย (บาท/กก.)	ราคาตลาด ปัจจุบันเฉลี่ย ต่อรอบการ ซื้อขาย (บาท/กก.)	ปริมาณขาย ในตลาด ปัจจุบัน (กก.)	ปริมาณขาย ในตลาดซื้อ ขายแบบ ข้อตกลง (กก.)	มูลค่าขาย ตลาดซื้อขาย แบบข้อตกลง (บาท)
1	5 ม.ค. 53	91.81	91.76	93.35	9,701	55,082	5,057,076
2	12 ม.ค. 53	97.92	97.90	98.25	10,170	20,309	1,988,656
3	9 ก.พ. 53	94.40	94.29	97.51	35,928	30,100	2,841,440
4	16 ก.พ. 53	99.12	100.03	102.29	0	1,998	198,041
5	23 ก.พ. 53	103.25	104.29	105.19	0	0	0
6	29 ก.ค. 53	100.6	101.07	102.21	65,679	49,930	5,022,955
7	3 ส.ค. 53	102.89	103.32	102.08	20,370	50,395	5,185,140
8	10 ส.ค. 53	101.60	102.06	102.37	23,231	21,930	2,228,086
9	17 ส.ค. 53	102.75	103.05	103.47	36,436	49,875	5,124,656
10	19 ส.ค. 53	103.75	103.91	103.60	19,460	15,497	1,607,812
11	26 ส.ค. 53	104.69	104.49	105.72	38,654	42,388	4,655,143
12	2 ก.ย. 53	106.77	106.53	107.26	15,886	24,204	2,584,260
13	7 ก.ย. 53	107.51	107.69	106.95	13,791	19,455	2,091,604
14	21 ก.ย. 53	106.33	106.13	107.04	64,006	38,282	4,070,523
		รวม			353,312	419,445	42,655,392
		เฉลี่ย			25,236	32,265	-
		ร้อยละ			45.7	54.3	-

อภิปรายผล

การซื้อขายแบบข้อตกลงที่ผ่านมาเป็นการตกลงระหว่างบุคคล ไม่มีรูปแบบและกฎเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน เมื่อมีการบิดพลิ้วสัญญา ไม่มีตัวกลางเข้ามาตัดสินปัญหา ทำให้ขาดหลักประกันในการตกลงซื้อขาย ซึ่งระบบการซื้อขายแบบข้อตกลงที่ตลาด กลางฯ พารา นครศรีธรรมราชตั้งขึ้น เป็นระบบที่มีตลาดกลางฯ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางโดยวางข้อกำหนดและรูปแบบที่เป็นธรรม ซึ่งมาจากความต้องการของผู้ซื้อและผู้ขาย เช่น กำหนดสินค้าเป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 เนื่องจากเป็นชนิดยางที่มีคุณภาพและเป็นความต้องการของผู้ประกอบ การและเป็นผลผลิตส่วนใหญ่ที่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรผลิต โดยกำหนดซื้อขายล่วงหน้า 7 วัน เพราะสอดคล้องกับรอบการผลิตยางแผ่นรมควัน สำหรับการเข้าร่วมเป็นสมาชิกผู้ขายจะพิจารณาจากความถี่ของการขายในตลาดปัจจุบัน ความสม่ำเสมอของคุณภาพยาง และต้องมีโรงรมเป็นของตนเอง เพราะเมื่อเสนอขายแล้วจะต้องมีสินค้าส่งมอบไม่สามารถเปลี่ยนมือได้ ซึ่งจากการเปิดทดลองซื้อขายทั้ง 34 ครั้งที่ผ่านมาประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ผู้ขาย มีความรู้และเข้าใจระบบตลาดฯ เห็นได้จากมีการบริหารจัดการสัดส่วนการขายระหว่างตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงกับตลาดปัจจุบัน โดยในช่วงราคาขายปรับตัวลดลงปริมาณเสนอขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลง

มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบตลาดปัจจุบันเพื่อประกันความเสี่ยง ในช่วงที่ราคาขายผันผวนปรับตัวขึ้นลง ปริมาณการเสนอขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงมากกว่าตลาดปัจจุบัน เพราะผู้ขายต้องการประกันความเสี่ยง และพึงพอใจต่อราคาที่ได้รับหลังจากเปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิต และในช่วงราคาขายปรับตัวสูงขึ้น การเสนอขายแบบข้อตกลงก็ยิ่งมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดปัจจุบัน เพราะผู้ขายมีความพึงพอใจต่อราคาที่ได้รับ หากมองปริมาณการเสนอขายเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ราคาขาย คือ ในช่วงราคาขายปรับตัวลดลงมีปริมาณการเสนอขายที่สูงที่สุด รองลงมาคือช่วงราคาขายผันผวนเพื่อประกันความเสี่ยง ในขณะที่ช่วงราคาขายปรับตัวสูงขึ้น ปริมาณการเสนอขายต่ำที่สุด เพราะไม่จำเป็นต้องรีบขายเนื่องจากมีตลาดปัจจุบันรองรับอยู่แล้ว จากแนวทางที่ตลาดกลางฯ ได้ให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการค้าขายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ ผู้ซื้อผู้ขายปฏิบัติตามวิธีการและข้อกำหนด ไม่เคยบิดพลิ้วสัญญา บริหารจัดการสินค้าอย่างเหมาะสม เข้าใจกลไกการตลาด จะเห็นได้จากสมาชิกผู้ขายที่เป็นโรงรมส่วนตัว ซึ่งมีจำนวนครั้งที่ขายมากที่สุด เพื่อประกันความเสี่ยงเพราะเกษตรกรต้องรับภาระความเสี่ยงเองทั้งหมด รองลงมาคือสถาบันเกษตรกรระบบชื้อน้ำยาง เพื่อประกันความเสี่ยงเพราะมีรูปแบบการดำเนินการคล้ายโรงรมส่วนตัว เพียงแต่บริหารโดยคณะกรรมการ ดังนั้นภาระความเสี่ยงของราคาในช่วงปรับตัวลดลง จึงตกอยู่กับคณะกรรมการและผู้ถือหุ้น ในขณะที่สถาบันเกษตรกรระบบงสิมีจำนวนครั้งที่ขายน้อยที่สุด เพราะคณะกรรมการไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงจากการปรับตัวสูงขึ้นหรือลดลงของราคาขาย เนื่องจากขายได้เท่าไรก็หักค่าดำเนินการไว้แล้วคืนให้สมาชิก แต่ทำให้สมาชิกเสียโอกาสหากราคาขายปรับตัวลดลง ซึ่งควรจะประกันความเสี่ยงโดยการขายในตลาดซื้อขายแบบข้อตกลง ในด้านผู้ซื้อจะมีความเชื่อมั่นในระบบตลาดซื้อขายแบบข้อตกลง เนื่องจากมีตลาดกลางฯ เป็นตัวกลางทำหน้าที่ควบคุมกำกับการซื้อขายให้เป็นไปตามข้อกำหนดและใกล้เคียงเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งจะเห็นได้จากการสนับสนุนเข้ามาเสนอซื้ออย่างสม่ำเสมอ มีข้อเสนอแนะที่ดีและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบตลาดซื้อขายแบบข้อตกลง จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาส่งผลให้เกษตรกรเรียนรู้การบริหารการผลิตให้สอดคล้องกับสภาวะราคาในแต่ละช่วง รู้จักบริหารการขายที่เหมาะสม ลดความผันผวนของราคา ส่งผลให้ราคาขายพารา มีเสถียรภาพ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกผู้ซื้อและผู้ขายและการเก็บข้อมูลจากการเปิดดำเนินการซื้อขายแบบข้อตกลง สามารถสร้างข้อกำหนดและรูปแบบการซื้อขายที่มีความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เพื่อใช้เป็นแนวการปฏิบัติที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของตลาดกลางยางพารา ถือได้ว่าเป็นการเพิ่มทางเลือกทางการตลาดให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร รวมถึงผู้ประกอบการค้าขาย ในการวางแผนการซื้อหรือขายสินค้า และเป็นการสร้างอำนาจในการต่อรอง

ราคาให้เกษตรกรผู้ผลิต ซึ่งในอนาคตสามารถพัฒนาตลาดซื้อขายแบบข้อตกลงโดยการเพิ่มวันซื้อขายทุกวันทำการ เพื่อให้ราคาแบบข้อตกลงและราคาตลาดปัจจุบันเกิดการเหนียวรั้งซึ่งกันและกัน รวมถึงเพิ่มรอบการซื้อขายมีทั้งรอบ 7 วัน และรอบ 15 วัน เพื่อเพิ่มเวลาในการวางแผนการผลิตและการตลาดให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขาย และสามารถพัฒนาไปสู่ตลาดกลางยางพาราแบบส่งมอบจริงโดยทำสัญญาล่วงหน้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าภายใน 2552. **ตลาดข้อตกลง** สืบค้นจาก <http://www.dit.go.th>. (8 กันยายน 2552)
- เกรียงไกร วิริยาอรรถกิจ. 2541. **ความจำเป็นในการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตร โดยจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า : ศึกษากรณีตลาดยางพารา .** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรรยา เพชรรัตน์ . 2545. **ตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้า ในหนังสือ หลักการตลาดสินค้าเกษตร .** โครงการจัดตั้งภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ .
- ชูชาติ ถนอมกุลบุตร, สมจิตร ศิขรินมาศ, อเนก กุณณะสิริ และชลลิกา ทิพย์กุล. 2545. **ระบบการซื้อขายยางล่วงหน้าของไทย. รายงานผลการวิจัยยางพารา 2545.** สืบค้นจาก: <http://it.doa.go.th> (9 ตุลาคม 2553)
- นวลจันทร์ พาร์กษา เอมอร อังสุรัตน์ หนูจันทร์ มาตา และ จุฬารัตน์ วัฒนะ. 2551. **การศึกษาโครงการระบบตลาดข้อตกลงสินค้าปศุสัตว์ (สุกร) ในประเทศไทย. ชุดโครงการวิจัยการพัฒนารัฐกิจสินค้าเกษตรและตลาดต่างประเทศ** สืบค้นจาก <http://dcms.thailis.or.th> (10 กันยายน 2552)
- ปริญญา เฉิดโฉม ปรีตถ พรหมมี และ สุรพล ผืนเขียว 2548. **การพัฒนาแบบจำลองการตลาดข้อตกลงยางกรณศึกษา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร. 2550. **ข้อมูลวิชาการยางพารา 2550.** โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย: กรุงเทพฯ.
- สุภาพร อีสริโยดม , จำรัส โรจนโสโรช , วราภรณ์ ทองซซ , ศิริพันธ์ โมราถบ , ศิริพร ตงศิริ และทิพย์รัตน์ ดนตรี. 2551. **การศึกษาระบบตลาดข้อตกลงสินค้าสัตว์ปีกในประเทศไทย กรณีศึกษา : ไก่เนื้อ-ไก่ไข่. ชุดโครงการวิจัยการพัฒนารัฐกิจสินค้า เกษตรและตลาดต่างประเทศ .** สืบค้นจาก <http://dcms.thailis.or.th> (10 กันยายน 2552)